

En karta över solens ljus

Berättelse

Anders Jonas Ångström sitter i ett mörkt rum i Uppsala. Det är dag, men gardinen är för. Bara solens ljus kommer in genom en liten springa.

På bordet står ett instrument. Det heter spektroskop. Ångström tittar in i det. Solens ljus blir till många färger. Det ser ut som en regnbåge.

I ljuset finns små svarta streck. Ångström räknar strecken. Han mäter varje streck. Han skriver i en bok. Han arbetar långsamt och noga.

Det tar många år. Ångström mäter mer än tusen streck. Sedan ritar han en stor karta över solens ljus.

År 1868 kommer kartan ut i en bok. Forskare i hela världen använder den. Ångström är glad. Nu kan andra också läsa solens ljus.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ett rum	en del av ett hus
en gardin	tyg framför ett fönster
ett ljus	det kommer från solen och lampor
en färg	till exempel röd, gul eller blå
ett streck	en liten linje
att mäta	ta reda på hur stort något är
en karta	en bild som visar var saker är
en forskare	en person som tar reda på nya saker

Läsförståelsefrågor

1. Var sitter Ångström?
 1. i Stockholm
 2. i Uppsala
 3. i Lögdö
2. Vad gör solens ljus i instrumentet?
 1. det blir många färger
 2. det blir svart
 3. det blir varmt
3. Vad finns i ljuset?
 1. små svarta streck
 2. små djur
 3. bokstäver
4. Vad gör Ångström med strecken?
 1. han målar dem
 2. han räknar och mäter dem
 3. han glömmer dem
5. När kommer kartan ut i en bok? Skriv årtalet.

Facit

1. **b)** i Uppsala.
2. **a)** det blir många färger.
3. **a)** små svarta streck.
4. **b)** han räknar och mäter dem.
5. **År 1868.**

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten är i presens och visar ett konkret arbetsögonblick. Tema: tålamod och noggrant arbete. Öva gärna presens av vanliga verb (sitter, tittar, mäter, skriver). Prata om ett arbete som tar lång tid.

Diskussionsfrågor

- Har du sett en regnbåge? Vilka färger minns du?
- Ångström arbetar långsamt och noga. Vad gör du långsamt och noga?

- **Skriv (3 meningar):** Skriv om ett arbete som tar lång tid.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Anders Jonas Ångström (engelska) — https://en.wikipedia.org/wiki/Anders_Jonas_%C3%85ngstr%C3%B6m
- Encyclopædia Britannica: Anders Jonas Ångström — <https://www.britannica.com/biography/Anders-Jonas-Angstrom>
- Uppsala universitet: Anders and Knut Ångström — <https://www.uu.se/en/campus/angstrom-laboratory/about-us/history/anders-and-knut-angstrom>
- Uppsala universitet: Anders Ångströms 200-årsdag — <https://www.uu.se/nyheter/artikel/?id=3570&typ=artikel&lang=sv>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Anders Jonas Ångström föddes 13 augusti 1814 i Lögdö (Timrå, Medelpad) och dog 21 juni 1874 i Uppsala (av hjärnhinneinflammation/meningit). Han var fysiker och professor vid Uppsala universitet från 1858 och en av spektroskopins grundare. Han kartlade solspektret (verket "Recherches sur le spectre solaire", 1868) med över 1000 spektrallinjer, visade att det finns väte i solens atmosfär (1862) och var först med att undersöka norrskenets spektrum (1867). Längdenheten ångström ($1 \text{ \AA} = 0,000000001$ meter) är uppkallad efter honom. Hans son Knut Ångström blev också fysiker. Osäkerhet: faderns yrke anges inte entydigt i källorna och nämns därför inte i texterna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.